

fiskevattenägarna

Sveriges fiskevattenägareförbund

REMISSYTTRANDE

2015-04-30

Ert dnr 537-5346-2014

Vattenmyndigheten Södra Östersjön

Samrådssvar– Åtgärdsprogram m.m. för Södra Östersjöns vattendistrikt

Sveriges Fiskevattenägareförbund har tagit del av Vattenmyndighetens förslag till åtgärdsprogram inklusive tillhörande handlingar och lämnar följande övergripande kommentarer och synpunkter.

Allmänt

Vi kan konstatera att åtgärdsprogrammet är ett omfattande dokument som behandlar alla viktiga åtgärdskomplex för att uppnå god miljöstatus i sjöar och vattendrag. Det är en strävan som Sveriges Fiskevattenägareförbund delar. Dokumentet är emellertid inte helt lätt att tillgodogöra sig och i synnerhet gäller detta på statusklassningsnivå. I våra medlemsled har röster höjts om att det är svårt att följa och tillgodogöra sig statusklassningen och vad denna bygger på. Dessutom framhålls att de data som ligger till grund för klassningen många gånger är tunn eller inaktuell och därför inte ger en stabil motivering för de lokala åtgärder som föreslås. Om detta är ett generellt problem är det förstås synnerligen allvarligt och kan leda till att kostsamma åtgärder och begränsningar av näringsverksamhet genomförs till ingen nytta. Resursslöseri i arbetet med att uppnå målet god miljöstatus i våra sötvatten har varken den offentliga sektorn eller det privata näringslivet råd med.

Lokal förankring och medverkan

Vi anser att underifrånperspektivet i genomförandet av vattenförvaltningen och dess åtgärdsprogram måste bli betydligt bättre. Många fiskerätts- och markägare känner att vattenförvaltningen allt mer blivit en arena för myndigheter trots det underifrånperspektiv som stipuleras i EU:s vattendirektiv. Många vattenråd saknar exempelvis representation från fiskevattenägare och fiskevårdsområdesföreningar i sina styrelser. Det är förstås anmärkningsvärt då denna intressekategori är synnerligen central i förvaltning och vård av fiskevatten. De är dessutom bärare av mycket verklighetsanknuten, lokal kunskap som är nödvändig för att vattenförvaltningsarbetet ska bli framgångsrikt. Inte minst genom att de kan erbjuda en nära dialog och god lokal förankring för konkreta åtgärder. Strategier behöver tas fram för att väsentligt förbättra kommunikationen med fiskevårdsområdesföreningar och fiskerättsägare. Ekonomiska medel behöver dessutom tillföras för att stimulera det lokala deltagandet vilket idag kräver mycket tid och sker på ideell basis.

Det förvånar oss att enskilda fiskerättsägare och fiskevårdsområden överhuvudtaget inte nämns i förvaltningsplan och åtgärdsprogram. De fåtaliga fiskereferenser som finns med i rapporterna handlar om yrkesfisket och fritidsfisket. I landets sötvatten har det bildats cirka 2 000 fiskevårdsområden med en äganderättslig plattform, rådighet över förvaltningen och möjlighet att bygga upp en fiskevårdsekonomi. Det tycks föreligga ett påtagligt behov av att informera handläggare på vattenmyndigheterna om hur den svenska fiskerättsliga plattformen är utformad, hur existerande förvaltningsformer för enskild fiskerätt fungerar i våra inlandsvatten och om villkoren för den fiskerinäring som bedrivs med stöd av enskild fiskerätt. Sveriges Fiskevattenägareförbund har nyligen i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten producerat ett modernt vägledningsmaterial om fiskevårdsområden *Att bilda fiskevårdsområde – så här går det till !* Materialet förmedlar även kunskap om den enskilda fiskerättens konstruktion och verksamheten inom ett fiskevårdsområde. Detta vägledningsmaterial bör med fördel spridas till vattenhandläggare på myndigheter och till funktionärer i landets vattenråd. Materialet skulle också kunna användas för en konkret utbildningsinsats av landets vattenråd. Materialet finns tillgängligt på www.vattenagarna.se

Fiskevårdsområdebildande

Många viktiga inlandsvatten, i synnerhet flera viktiga lax- och havsöringsåar eller delar av dessa, saknar fortfarande en ordnad lokal förvaltningsform. Åtgärdsprogrammet bör behandla insatser för ett intensifierat bildande av fiskevårdsområden i bland annat dessa vatten samt att statliga medel reserveras för detta ändamål. Ett ökat antal fiskevårdsområden utgör en viktig plattform för ett framgångsrikt vattenförvaltningsarbete.

Förslag till förvaltningsmodell för de stora sjöarna

Vår generella uppfattning är att förvaltningen av Vättern och de övriga stora sjöarna har stora brister och att det måste skapas en aktiv, skraddarsydd lokal förvaltning för överblickbara delområden där det idag råder fritt handredskapsfiske. Vi anser att en utvecklad lokal förvaltning av fisket i Vättern är en avgörande framgångsfaktor att beakta i åtgärdsprogrammet. Vårt förslag till konkret och innovativ åtgärd i åtgärdsprogrammet är därför att Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med länsstyrelserna och i samverkan med Sveriges Fiskevattenägareförbund och övriga fiskeorganisationer utformar en lokal förvaltningsmodell i Vättern och de övriga stora sjöarna som inkluderar både enskilt vatten med fritt handredskapsfiske och allmänt vatten. En sådan modell är nödvändig för att långsiktigt främja ett förankrat, engagerat lokalt fiske- och vattenvårdsarbete och därmed nå vattenförvaltningens mål. Genom att inkludera en särskild fiskevårdsavgift i den lokala förvaltningsmodellen skulle även välbehövliga medel till miljöövervakning och åtgärdsarbete kunna genereras. Sveriges Fiskevattenägareförbund har ett konkret förslag på förvaltningsmodell som skapar incitament för aktiv lokal skraddarsydd fiskereglering, konkreta fiskevårdsåtgärder och fisketillsyn. Det är en förvaltningsmodell som stärker det lokala ansvaret, genererar fiskevårdsmedel och dessutom öppnar kanaler för en tydlig dialog mellan myndigheterna och en idag splittrad ägarkrets.

Fysisk påverkan

Vi kan konstatera att vattenkraftsutbyggnad med tillhörande sjöregleringar är det miljöingrepp som medför störst negativ påverkan på vattensystemens fysiska miljö, ekosystem och fiskeresurser. Till följd av vattenkraften har fiskevattnets värde som

produktionsmedel devalverats på ett mycket stort antal fastigheter under årens lopp. Vi välkomnar därför att vattenverksamheten åläggs ett modernt och ökat miljöansvar.

Vattenkraften är en viktig del av Sveriges välbefinnande. Därför krävs en utvecklad dialog mellan fiskerättsägare, kraftverksägare och myndigheter. Det finns goda exempel på lyckade lösningar där både kraftproduktion och miljöhänsyn har tillgodosetts.

I åtgärdsprogrammet efterlyser vi en beskrivning av de positiva effekter som förslagen i förlängningen förväntas få för fiskevattnens potential som plattform för landsbygdsnärings- och turism. Dessa värden motiverar i sig själva behovet av nya vattenrättsliga regler och åtgärder. I de flesta utbyggda och outbyggda vattendrag förvaltas fisket av fiskevårdsområden eller samfällighetsföreningar, som alltså är sammanslutningar av fiskerättsägare. Fiskerätten är ett produktionsmedel på fastigheterna och en resurs för ägarna. Fiskerättsägarna är sakägare i förhållande till de skador som vattenkraften medför. Vid anpassning av vattenkraftens villkor till modern miljölagstiftning och vid kommande konkreta åtgärder är det viktigt att sakägarna till fisket och fiskerätten får en framträdande roll och att deras intressen blir väl tillgodosedda.

Ett ackrediteringskrav med tillhörande utbildning bör införas för entreprenörer som utför arbete i vatten exempelvis anläggning av broar och vägtrummor eller bäckrensningar. Det finns många exempel på sådana vattenarbeten som på grund av bristande kunskaper gått fel i värdefulla vattendrag med förödande konsekvenser för fisk och övrig fauna.

Försurning/Kalkning

Försurningen är fortfarande ett högst påtagligt problem. Vi vill med skärpa understryka vikten av att de statliga medlen till kalkningsverksamheten hålls intakta eller ökar. Det finns fortfarande sjöar och vattendrag som är direkt påverkade av försurningen och aldrig åtgärdade och där den biologiska mångfalden är allvarligt skadad. Därmed försämras möjligheten till näringsverksamhet på landsbygden. En fortsatt kalkning av våra sjöar och vattendrag i åtminstone oförminskad skala är, inte minst med tanke på de vandrande fiskarternas reproduktionsmöjligheter, en synnerligen prioriterad åtgärd.

Läkemedelsrester

Det är bra att problematiken med läkemedelsrester i vatten och dess konsekvenser för fisk och annat liv nu har uppmärksamats. För att påskynda arbetet med att åtgärda problemet bör läkemedelsindustrin uppmanas inrätta en fond där man utifrån sin försäljning av läkemedel kan tillföra medel till åtgärdsarbetet.

Främmande arter

Vi välkomnar att nationella och mellanstatliga krafttag för att stävja problemen med främmande invasiva arter är på gång. Vi vill emellertid understryka vikten av att signalkräftan, som infördes av myndigheterna och sedan länge är en etablerad art i Sverige och en mycket viktig resurs för svensk fiskeri- och landsbyggnäring, inte generellt stämplas som en skadegörare eller hamnar i kläm via föreslagna åtgärder.

Vattenskyddsområden och områdesskydd

Vi vill betona att processen vid införande av vattenskyddsområden och områdesskydd i största allmänhet ovillkorligen måste ske i nära dialog med mark- och fiskerättsägare och/eller fiskevårdsområden. Hanteringen måste präglas av lyhördhet och en förståelse för näringsverksamhet och övriga livsvillkor på landsbygden. Områdesskydd som exkluderar och saknar grundläggande förankring och acceptans hos lokalbefolkningen är kontraproduktivt och riskerar att lägga en död hand över bygdens näringar. Mänsklig närvaro på landsbygden är helt avgörande för att uppnå miljömålen och målen i vattendirektivet.

Med vänlig hälsning

SVERIGES FISKEVATTENÄGAREFÖRBUND

Thomas Lennartsson
Förbundsdirektör
Sveriges fiskevattenägareförbund
Lilla Böslid 146
305 96 Eldsberga
Tel. 0702-70 83 24
Epost. thomas.lennartsson@vattenagarna.se
www.vattenagarna.se